Ігор Плевако

РОЗВИТОК ТОРГОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ ІЗ РОЗВИНУТИМИ КРАЇНАМИ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ ПРОТЯГОМ 2000–2009 РР.

У статті розглядається динаміка торгово-економічних відносин Республіки Білорусь із країнами латиноамериканського регіону, зокрема із Аргентиною, Бразилією, Венесуелою. Для порівняння досліджуються також Еквадор, Куба, Колумбія та Чилі Основна увага приділена обсягам імпорту та експорту, а також наголошено на найбільш важливих продуктах взаємної торгівлі.

Ключові слова: *міжнародні торгово-економічні відносини, імпорт, експорт, країни Латинської Америки, Аргентина, Бразилія, Венесуела, Республіка Білорусь.*

В статье рассматривается динамика торгово-экономических отношений Республики Беларусь со странами латиноамериканского региона: Аргентиной, Бразилией и Венесуэлой. Для сравнения исследуются также Эквадор, Куба, Колумбия и Чили. Уделено особое внимание объемам импорта и экспорта, а также названы наиболее важные продукты взаимной торговли.

Ключевые слова: *международные торгово-экономические отношения, импорт, экспорт, страны Латинской Америки, Аргентина, Бразилия, Венесуэла, Республика Беларусь.*

In the article the author studies the dynamics of trade and economic relationships of Belarus with developed Latin American countries such as Argentina, Brazil and Venezuela. For the purpose of comprising the author analyses statistical data of Ecuador, Cuba, Columbia and Chile. Main focus is made on the volume of export and import as well as major products of mutual trade.

Key words: *international trade and economic relationships, import, export, Latin American countries, Argentina, Brazil, Venezuela, Republic of Belarus.*

Після розпаду Радянського Союзу Республіка Білорусь (далі – РБ) обрала країни Західної Європи та СНД головними зовнішньоекономічними векторами. У той час країни Латинської Америки (далі – ЛА),

© *Ігор Плевако, 2011*

зокрема Південної Америки (далі – ПА), що знаходилися у географічній віддаленості, залишилися осторонь спроб налагодження тісної торгово-економічної співпраці. Однак, з початком XXI ст. контакти пожвавились. Важливим етапом на шляху порозуміння РБ з країнами латиноамериканського регіону став візит Президента РБ Александра Лукашенко до Республіки Куба 2-5 вересня 2000 року. Саме тоді було погоджено низку взаємовигідних спільних проектів, які поклали початок якісно новим відносинам не лише із Кубою, а й із латиноамериканськими країнами в цілому і південноамериканськими зокрема.

На сьогоднішній день кількість вітчизняних публікацій, присвячених даній проблематиці, невелика. Для висвітлення окремих аспектів відносин залучені науково-аналітичні статті відомих зарубіжних, зокрема російських та білоруських дослідників. Особливо слід підкреслити розвідку знаного вченого-міжнародника А. Челядинського, який власне, і започаткував ґрунтовні дослідження контактів РБ із країнами латиноамериканського регіону [13]. Заслуговують значної уваги праці дослідника К.Андрієвського, який розглядав торгово-економічні контакти на сучасному етапі [3; 4]. Не можна обійти увагою статті на близьку тематику авторів Д.Решетнікова [12] та В.Юрик [14].

Мета цієї розвідки полягає у характеристиці торгових контактів країн Латинської Америки із Білоруссю, яка за своїм господарським і політичним укладом схожа із латиноамериканськими формаціями. Для досягнення поставленої мети у дослідженні ставимо такі завдання: вивчити джерельну базу дослідження та проаналізувати наукові розвідки на предмет визначення головних тенденцій у динаміці торгово-економічних відносин країн ПА із РБ. Джерельної базою даної розвідки стали статистичні дані, що характеризують досліджуванні відносини. Вони представленні звітами МЗС РБ [1; 2; 15]. Крім того, було використано джерела нормативного характеру.

Зближення Білорусі з латиноамериканським регіоном у низці випадків обумовлене політичним та економічним чинниками. По-перше, частина латиноамериканських країн вступили на шлях ідеологічного протистояння з ліберальною концепцією, провідником якої є США. По-друге, зближення продиктоване прагненням Білорусі налагодити постачання в країну нафтопродуктів.

У цілому, одним із стратегічних напрямів диверсифікації білоруської зовнішньоторговельної політики є співпраця з країнами Латинської Америки. На сьогодні міністр закордонних справ Білорусі Сергій Мартинов заявив про необхідність формування цілісної державної практично орієнтованої стратегії диверсифікації експорту і ім-

порту. Важливим стало те, що за підсумками січня-квітня 2010 року товарообіг РБ із країнами латиноамериканського регіону виріс до 550 млн. доларів, при цьому експорт склав 337 млн. доларів і виріс на 75% у порівнянні з аналогічним періодом минулого року (див. Таблицю 1) [10]. Помітно стало, що у кожному світовому регіоні Білорусь відшуковувала опорні точки, через які почала будувати широкомасштабні проекти із різними країнами. В Південній Америці такими точками стали: головним чином Венесуела, Бразилія, Аргентина та меншою мірою Чилі, Колумбія, Еквадор [9].

Таблиця 1

Динаміка торгово-економічних відносин РБ із регіоном у 2000-2009 рр.,(у млн. дол. США) [1, с. 38, 41]

Роки	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Товарообборот	171,8	169,5	235,8	234,0	294,1	378,0	537,7	669,5	1712,4	1010,8
Експорт	73,4	88,7	102,4	123	181,1	195,8	229,5	457,5	1385,9	743,2
Імпорт	98,4	80,8	133,4	111	113,0	182,2	308,2	212,0	326,5	267,6
Сальдо	-25	7,9	-36,5	12	68	13,6	– 78,7	245,5	1059,4	475,6

Формування нормативно-правової бази для розвитку торгово-економічних відносин РБ із провідними країнами ЛА відбувалося по-різному. Першою державою, що пішла на дієвий контакт, була Куба. Однак найбільша кількість підписаних документів в Білорусі з Венесуелою (усього 10), хоча договірна база між країнами почала формуватися з 2005 р. Найбільш важливими стали: «Угода про сприяння здійсненню і взаємному захисту інвестицій» та «Угода про торговельно-економічну співпрацю». Щодо Аргентини, то важливим документом є: «Постанова про торгово-економічну співпрацю». Варто погодитись із Костянтином Андрієвським, який переконує у тому, що угоди про торговельно-економічну співпрацю РБ із Аргентиною і Венесуелою започаткували роботу двосторонніх комісій з економічного співробітництва [3, с. 50]. Завданням цих комісій було аналізувати розвиток двосторонніх стосунків, а також розробляти рекомендації, обмінюватися інформацією, необхідною для економічного співробітництва між державами.

Видається парадоксальним відсутність розгалуженої нормативної бази в цілому про торгово-економічну співпрацю зокрема між РБ та Бразилією. У цьому контексті варто згадати лише, що у 2000 р. було підписано «Угоду про ділову співпрацю між Білоруською торгово-промисловою палатою» (далі – ТПП) і Федерацією палат зовнішньої торгівлі Бразилії [7]. Однак, не зважаючи на це, саме з цією країною ЛА Білорусь мала найбільш високий товарообіг (див. Таблицю 3).

Торговельно-економічні стосунки між Білоруссю і Аргентиною протягом 2000 – 2009 рр. знаходилися у стадії становлення. Значний інтерес для білоруських експортерів представляв ємний аргентинський ринок. Сприятливим чинником для розвитку торговельно-економічної співпраці була і залишається взаємодоповнювана економіка двох країн. Відомо, що в Аргентині високорозвинене сільськогосподарське виробництво. Це обумовило попит на білоруську сільськогосподарську техніку, у тому числі машинобудівного комплексу. Крім того, РБ пропонувала продукцію нафтохімічного і хімічного секторів на ринок Аргентини.

Разом з тим, ще наприкінці 90-х рр. у двосторонній торгівлі країн існувала низка стримуючих чинників. Щодо Аргентини, то одним з них став багаторічний економічний спад унаслідок світової фінансової кризи 1998 р., який призвів до важких фінансово-екомомічних випробувань для Аргентини. Іншим негативним моментом була політична нестабільність 2001-2002 рр., у ході якої змінилося п'ять міністрів економіки, що неабияк стримало просування економічних інтересів Білорусі. Її підприємства відмовились від проведення фінансових розрахунків згідно із прийнятими міжнародними нормами. Це зіграло негативну роль в конкурентній боротьбі з підприємствами інших країн [3, с. 52].

Варто зауважити, що реальна співпраця в економічній сфері між державами отримала поштовх після візиту міністра закордонних справ РБ Сергія Мартинова восени 2004 р. до Аргентини. Тоді, протягом 25 жовтня – 1 листопада, відбулися зустрічі міністра із керівництвом Торговельної біржі Буенос-Айреса, за результатом яких було домовлено поширювати каналами біржі інформацію про білоруські підприємства і експортну продукцію. Крім того, представники крупних підприємств: Мінського тракторного заводу (МТЗ), виробника пластмасових, пакувальних та тарних виробів – «Полімєр», а також виробника шин для сільськогосподарської техніки – «Бєлшина», що були у складі делегації, підписали декілька контрактів, завдяки яким вдалось закріпитися білоруській продукції на аргентинському ринку [3, с. 51]. На думку

спеціалістів-аналітиків міністерства закордонних справ РБ, найбільші перспективи в регіоні мали такі підприємства, як «Оптик», що спеціалізується на виготовленні оптичного скла, деталей геометричної та волоконної оптики; Мінський автомобільний завод (МАЗ), Гомсєльмаш – виробник сільськогосподарських машин, а також МТЗ. Перспективи поширення їх продукції обумовлювалися тим чинником, що в Аргентині, не дивлячись на розвиненість аграрного сектора, не залишилося жодного заводу з виробництва тракторів [3, с. 53].

Важливим кроком у налагодженні співпраці стало підписання у 2005 р. угоди про співпрацю між Білоруською і Аргентинською торговельними палатами, що передбачило можливість розміщення на їх інтернет-сторінках інформаційних матеріалів про експортні можливості обох країн. Крім того, до угоди було долучено протокол про співпрацю Бєлвнєшекономбанку і аргентинського банку «Макро Бансуд», що дало можливість створення необхідних механізмів для вирішення питань, пов'язаних з взаєморозрахунками білоруських і аргентинських суб'єктів господарювання. У цей час аргентинські бізнесмени зацікавилися перспективами налагодження постачань до Білорусі білкової сировини (соєвий шрот, пшениця твердих сортів), риби, морепродуктів, вина, фруктів і інших товарів.

Щодо структури білоруського експорту, то варто розпочати з результатів 2007 р. Тоді експорт складався із азотних добрив – 3,0 млн. дол. США, акрилового джгута – 2,6 млн. дол., рентгенівського устаткування – 0,2 млн. дол. У незначних кількостях поставлялися шини і скловолокно. Наступного, 2008 року білоруський експорт до Аргентини досяг своєї рекордної відмітки за всю історію білорусько-аргентинських стосунків – 26 млн. дол. США. Об'єм білоруських поставок в країну виріс порівняно з 2007 роком в 4,3 рази. Встановлене у розмірі 16,5% планове завдання з нарощування експорту в країну виявилося перевиконаним. Важливо, що аргентинська сторона в 2008 році придбала білоруські азотні добрива на суму 23,2 млн. дол. США. Зокрема, фірма «Нідера Аргентина» купила цієї продукції на 12,8 млн. дол., «Петробрас Аргентина» – на 4,8 млн. дол., «Бунхе Аргентина» – на 2,8 млн. дол., «Профертіль» – на 2,3 млн. дол., «Кархил» – на 2,2 млн. дол., «Мосаїк де Аргентина» – на 0,6 млн. дол.

У 2009 році білоруський експорт товарів до Аргентини знизився на 86,5% в порівнянні з 2008 роком. Імпорт зменшився на 11,5%. Негативне сальдо в двосторонній торгівлі зросло на 9,2 млн. дол. Структура білоруського експорту складалася традиційно із азотних добрив – 2,0 млн. дол., калійних добрив – 0,6 млн. дол., кормозбиральних

комбайнів – 0,5 млн. дол., ігрових автоматів – 0,2 млн. дол., акрилового джгута – 0,2 млн. дол. До Аргентини в незначних об'ємах було здійснено поставки обчислювальних машин для автоматичної обробки інформації, телевізори, монітори і проектори [9].

Щодо аргентинського імпорту до Білорусі, то він в 2007 році складався із соєвої макухи – 39,9 млн. дол., риби і рибопродуктів – 8,2 млн. дол., цитрусових – 3,8 млн. дол., безшовних труб – 3,3 млн. дол., арахісу – 1,4 млн. дол. Також імпортувалися фрукти, тютюнова сировина, рослинні олії. Важливо, що за підсумками 2007 року Білорусь, в особі ВАТ «Полімєр», зайняла другу позицію в списку постачальників акрилового джгута до Аргентини поступаючись лише Бразилії

Імпорт товарів аргентинського походження в 2008 році склав 115,4 млн. дол. (на 70,1% більше, ніж у 2007 році). Близько 78% (89,5 млн. дол.) від загального об'єму імпорту склали закупівлі соєвої макухи, 9% (10,0 млн. дол.) – риби і рибопродуктів, 3% (3,6 млн. дол.) – цитрусових, 2% (1,8 млн. дол.) – арахісу, 1% (1,6 млн. дол.) – тютюнової сировини, 1% (1,4 млн. дол.) – соків фруктових і овочевих, морожена риба і філе рибне, масло соняшникове, цукор, труби з чорних металів [2, с. 319, 321]. Також імпортувалися сушені фрукти, виноград, яблука, груші, виноградні вина, мука рибна та інша продукція. Практично всі ввезені товари аргентинського походження відносяться до продукції, не вироблюваної в Білорусі, або до групи критичного імпорту. Крім тих, що імпортувалися раніше статтею імпорту стала шкіра великої рогатої худоби [5]. У Білорусі протягом 2000-2009 рр. завжди було негативне сальдо, яке протягом 2006-2009 рр. досягало значних показників (див. Таблицю 2).

Таблиця 2

Торгово-економічні відносини РБ із Аргентиною (2000 – 2009 рр.), у млн. дол. США [3, с. 52; 5; 9]

Роки	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**
Експорт	0,1	0,1	0.0	0,6	1,6	3,4	3,6	6,0	26,0	3,5
Імпорт	15,4	6,5	2,1	4,0	6,3	23,2	71,3	67,9	115,4	102,1

Починаючи із 2000 року, вдалося налагодити прямі зв'язки між бразильськими та білоруськими суб'єктами господарювання. Завдяки проведенню чотирьох візитів представників Бразильських ділових

кіл до Білорусі, вдалося ще у серпні-жовтні 2000 р., досягнути домовленості про створення першого білорусько-бразильського підприємства з переробки і фасування кави [6; 11]. Після візиту Бразилії представниками підприємства «Бєлшина» і концерну «Бєлнєфтєхім», який спеціалізувався на видобутку та переробці нафти, було підписано протокол про співпрацю між бразильскою компанією «БелАЗСул» та виробничим об'єднанням «БЕЛАЗ», відомий виробник кар'єрної техніки. До співпраці долучилися «Белшина», «МАЗ» та мінський завод колісних тягачів (МЗКТ). Бразильську компанію наділили правом представляти інтереси білоруських підприємств в країні, що стало першим практичним кроком по створенню дилерської мережі.

Виграв концерн «Бєлнєфтєхім» із започаткування ділової співпраці з Бразильською компанією «Комекспорт», оскільки вдалося поширювати продукцію хімічного виробництва. Окрім цього, за даний період була створена білорусько-бразильська ТПП. У результаті цього, Білорусь стала активною учасницею найбільшого ярмарку агробізнесу і сільськогосподарської техніки на континенті «Agrishow», яка щорічно проходила у кінці квітня в штаті Сан-Паулу.

Після візиту міністра ЗС РБ С. Мартинова в жовтні-листопаді 2004 р. до Бразилії окреслилася низка заходів, направлених на розвиток двостороннього економічного розвитку. Збільшилися постачання азотних добрив, лляних тканин, скловолокна. З'явилася нова товарна позиція – сталевий дріт. Крім того, перспективним стало розповсюдження на бразильський ринок продукції машинобудівного комплексу: тракторів, продукції МАЗ, БєЛАЗ, МЗКТ, велосипедів та мотоциклів мінського підприємства «Мотовело», а також виробів радіоелектронної промисловості науково-виробниче об'єднання «Інтеграл»); крім того, продукції концерну «Бєлнєфєехім»: калійних, азотних добрив, шин, синтетичних волокон і ниток [11]. В серпні 2005 року сторони підписали контракт на постачання до Бразилії партії великогабаритних шин. Основу білоруського експорту складали азотні і калійні добрива (у 2008 р. показник експорту даного товару досяг рекордної відмітки 980 млн дол. США; ці ж різновиди добрив склали 97,6 % від загального експорту). Крім того до продукції продажів потрамили шини (25,4 млн дол.) і підшипники [1, с. 326, 347].

У структурі білоруського експорту практично не була присутня високотехнологічна продукція. Через відсутність прямих зв'язків із бразильськими підприємствами була сильною роль посередників в двосторонній торгівлі. У 2002 році РБ купила у Бразилії товарів на суму 104,5 млн дол. Об'єми білоруського експорту виросли з 113,4

млн до 1 млрд 74 млн. Позитивне сальдо взаємної торгівлі для Білорусі за підсумками 2008-го склало 918,6 млн напротивагу 265,3 млн за результатами 2004-го. Починаючи із 2005 року номенклатурний ряд білоруського експорту поповнився високотехнологічними товарами. У їх числі дозиметрами для виміру випромінювання, приладами і апаратами для фізичного або хімічного аналізу, приладами для виміру і контролю характеристик рідин і газів. За підсумками 2004 року Бразилія зайняла перше місце серед країн регіону за об'ємом двостороннього товарообігу і білоруського експорту і дев'яте – за обсягом експорту серед торговельних партнерів Білорусі поза СНД [11].

Імпорт з Бразилії в 2004 році збільшився на 8,7 відсотки. Головною статтею імпорту був цукор-сирец, його питома вага в загальному об'ємі імпорту склала 38,8 відсотки. Збільшення імпорту сталося за рахунок зростання постачань макух соєвого масла, екстрактів, концентратів кави, тютюнової сировини, препаратів для гігієни порожнини рота, медичних приладів, цитрусових, частин і устаткування для автомобілів і тракторів, а також виходу на білоруський ринок нових товарних позицій: устаткування для виробництва виробів з паперової маси, продуктів тваринного походження для фармацевтики [11].

Білоруський імпорт складався з цукру (71,6 млн дол. США в 2008 р.), концентратів кави і чаю, овочевих і фруктових соків, відходів соєвого масла, сигарет і тютюнової сировини, полімерів етилену, частин і приладдя для автомобілів і тракторів (витрати на їх покупку в 2008 р. склали 28,2 млн дол. США [1, с. 326, 347].

У торгівлі з державами Південноамериканського регіону на долю Бразилії у 2008 році доводилося більше 71% об'єму товарообігу РБ. Глобальна економічна криза дещо погіршила даний статистичний показник. За підсумками 2009-го об'єм взаємної торгівлі зменшився до 605 млн. дол. в першу чергу, за рахунок скорочення об'єму продажів на Бразильському ринку калійних добрив – близько 1,2 млн тонн замість майже 2 млн. тонн роком раніше [6].

У 2009 році були підписані контракти на постачання до Бразилії 2,1 млн тонн калійних добрив, що дещо перевищує показник 2008 р. В даний час розглядаються схеми їх транспортування бразильським замовникам і розрахунків за поставлену продукцію. Варто згадати, що у 2010 році білоруська сторона планує також значно збільшити і експорт білоруської шинної продукції – до 54 млн замість 2 млн. за підсумками 2009-го. Це посприяло відновленню у 2010 році докризового об'єму взаємної торгівлі між країнами. За підсумками I кварталу 2010 року доля Бразилії в загальному товарообігу Білорусі склала 2%.

При цьому експорт білоруської продукції виріс майже на 730% (до 157,1 млн. дол), в основному за рахунок постачання мінеральних добрив. Одночасно більш ніж удвічі збільшився і Бразильський імпорт до Білорусі (до 77,5 млн. дол). [6]

Таблиця 3
Торгово-економічні відносини РБ із Бразилією (2000 – 2009 рр.), у млн. дол. США [1; 2; 3, с. 53; 14, с. 92]

Роки	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**
Експорт	65,9	76,7	89,4	113,4	155,5	167,5	207,4	371,1	1073,8	486,2
Імпорт	42,3	60,8	104,5	89,2	97	142,3	210	105,9	155,1	118,4

В наслідок налагоджування стосунків із Венесуелою зросло її економічне і політичне значення для Білорусі. Розвиток економічного співробітництва між країнами розпочався після візиту Президента Уго Чавеса до Мінська 23 – 25 червня 2006 р. За декілька років активної співпраці була створена нафтова компанія «Petrolera Belo enezolana», спільний інвестиційний фонд; крім того були досягнуті домовленість про створення двох заводів: з виробництва тракторів і вантажних автомобілів, а також угода про будівництво цегельного заводу [3, с. 53].

У ході візиту 6-9 грудня 2007 року Президента Республіки Білорусі А. Лукашенко до Каракаса, були підписані важливі для білоруської економіки контракти та рамкову угоду, що визначила основні напрями співпраці між двома країнами в галузі енергетики, фінансів, торгівлі. У кінці 2007 року ВО БЄЛАВТОМАЗ надіслав до Венесуели 240 автомобілів. Тоді планувалося створення спільного виробництва з випуску близько 3 тис. автомобілів в рік. Організація такого заходу була розрахована на 3 роки, а їх вартість склала 50 млн. дол.

Як результат, у січні-червні 2009 року товарообіг Білорусі і Венесуели подвоївся у порівнянні з аналогічним періодом 2008 року (за рахунок двократного зростання експорту) і склав 132,5 млн. Імпорт практично був відсутній. Основу експорту склала промислова продукція: трактори, причепи і напівпричепи, вантажні автомобілі, сільськогосподарські машини для підготовки і обробки ґрунту, машини і механізми для прибирання і обмолоту сільськогосподарських культур, а у 2009 р. ЕОМ та оптична продукція. Білорусі вдалося під-

вищити експорт з 1,9 млн (у 2000 р.) до 230 млн дол. в 2009 р. У Венесуелі було відкрито представництво ВО «Бєлоруснєфть». Створено білорусько-венесуельське спільне підприємство з видобутку нафти на родовищах Венесуели «Петролера БелоВенесолана». У Венесуелі зареєстровані СП з участю ВО «БЄЛАЗ» – «Вен-БєлАЗ Каміонес С.А.», ВО «БЄЛАВТОМАЗ» – «МАЗВен С.А.», ВО «МТЗ» – «Вене-Мінськ Тракторес С.А.»

Таблиця 4

Торгово-економічні відносини РБ із Венесуелою у 2000 – 2009 рр., (у млн. дол. США) [3, с. 54]

Роки	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**
Експорт	1,9	4,8	2,2	1,2	15,2	15,6	6,0	42,7	173,1	230
Імпорт	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Потрібно також підкреслити, що Білорусь успішно торгувала із Колумбією, Еквадором, і Чилі. Білоруський експорт традиційно складали калійні добрива. Проте підйом двосторонньої торгівлі в цих країнах стався лише останніми роками. Так білоруський експорт протягом 2006-2009 рр. до Колумбії збільшився від 1,9 до 79.9 (2008) млн. дол.; до Еквадора відповідно від 6.6 до 28.4 (2008). Із не зрозумілих на сьогодні причин у 2009 р. впали відповідно у 2 і у 3 рази [3, с. 52; 4]. Щодо білоруського імпорту, то протягом 2006 -2009 рр. РБ співпрацювала крім Колумбії та Еквадора – ще із Чилі. Майже залишався незмінним обсяг колумбійського імпорту (5,7 – 6,4 млн. дол.); вдвічі, а подекуди й більше, зріс імпорт з Еквадору (від 12,8 до 32,8 млн. дол.); у ситуації нарощування знаходилась динаміка білоруського імпорту з Чилі (від 6,4 до 13 млн. дол.) [1, с. 38, 41].

Отже, протягом досліджуваного періоду стійкі темпи налагодження економічного діалогу Білорусі із південноамериканськими країнами сприяли розвитку та утвердженню торгово-господарських відносин між державами, а також створили базу для взаємовигідних проектів. Потрібно також підкреслити, білоруські політики і сьогодні є переконаними, що одним із стратегічних напрямів диверсифікації білоруської зовнішньоторговельної політики є співпраця з країнами Латинської Америки, яка вимагає необхідність формування цілісної державної практично орієнтованої стратегії формування експорту і імпорту. Білорусь залиша-

ється зацікавленою у формуванні довготермінових та стабільних відносин із країнами ПА у різних сферах економічного життя і господарська співпраця сьогодні набирає обертів, а відтак створюватиметься прецедент для нових, можливо й прикладних розвідок у цій проблематиці.

Джерела та література:

1. Внешняя торговля Республики Беларусь: стат. сб. / Министерство статистики и анализа Республики Беларусь. – Минск, 2010. – 377 с.

2. Таможенная статистика: Итоги внешней торговли Республики Беларусь за январь-декабрь 2009 года // http://gtk.gov.by/ru/stats/itogi_statistiki_2009

3. Андриевский К. Торговые отношения Республики Беларусь со странами Латинской Америки (1992-2008 гг.) / К.П.Андриевский // Журнал международного права и международных отношений. – 2010. – №2. – С. 50-57.

4. Андриевский К.П. Отношения Республики Баларусь с Боливарианской Республикой Венесуэла (1997-2007 гг.) / К.П.Андриевский // Журнал международного права и международных отношений. – 2009. – №1. – С. 51-57.

5. Аргентина – Беларусь: торгово-экономическое сотрудничество // http://www.argentina.belembassy.org/rus/belbelg/

6. Беларусь – Бразилия: через региональные связи к расширению сотрудничества // Конкурсные торги в Беларуси и за рубежом. – №22. – 8 июня 2010 г. // http://export.by/resources/izdaniya_i_publikacii/belarus

7. Бразильско-Белорусская торгово-промышленняя палата // http://www.brasil-belarus.org.br/rs/index.html

8. Выступление А. Лукашенко на совещании с руководителями белорусских загранучреждений 02.08.2006 // http://www.president.gov.by/press39766.html

9. Лацінская Амерыка // http://www.mfa.gov.by/ru/foreign-policy/bilateral/americas/

10. МИД: Беларуси нужна целостная стратегия диверсификации внешней торговли // http://naviny.by/rubrics/economic/2010/06/28

11. О визите в Беларусь бразильской парламентской делегации 18-19 октября 2005 года // http://www.mfa.gov.by/ru/press/news

12. Решетников Д. Особенности товарной структуры внешней торговки Республики Беларусь / Д.Решетников // Белорусский журнал международного права и международных отношений. – 2002. – № 3. http://evolutio.info/

13. Челядинский А. А. Белоруссия открывает окно в Латинскую Америку / А.А. Челядинский // Латинская Америка. – 2008. – №4. – С. 55-64.

14. Юрик В. География внешней торговли Беларуси / В. Юрик // Белорусский журнал международного права и международных отношений. – 2001. – № 1. – С.86-99.

15. Boletin de relaciones economicas exteriors. Foreign economic cooperation review. – 2009. – №3. – 30 p.